

1) Matkules Baznīcas kalns atrodas ap 300 m attālumā no pilskalna uz D, aiz Imulas upes, tās kreisajā krastā. Tā augstums Z pusē ir 15 m, D pusē 6 m, uz Z pagrieztā A un R galā ap 13 m. Tas ir 65 m garš A–R virzienā un 50 m plats Z–D virzienā. Kalna virsotnē ir apm. 80 m² liels plakums, kura vidū un A galā redzamas agrāk ieraktas divas bedres. Kalna virsotnē atsegts 64,5 m² liels laukums, kas aizņēma neizpostīto plakuma daļu un atsevišķiem atzarojumiem arī kalna nogāzes. Atsegtajā daļā augsnes biezums bija 10–15 cm, zem tās plānā norādītajā laukumā konstatēts plienakmeņu slānis, kas bija caurmērā 10 cm biezs, un zem tā 25 cm dziļumā sākās slidenā, zila glūda. Pliena un glūdas slāņa malas konstatētas trīs virzienos, ceturtajā (D) virzienā tās izbeigšanās nav noskaidrota. Visur citur ārpus šā plienakmeņiem segtā laukuma zem augsnes parādījās necilātas grants vai smilšu slānis. Ne plieņu, ne grants un smilšu slānī, ne arī augsnes kārtā nav iegūti neviens atradums, ja nepiemin dažus dzīvnieku kaulus, kas atrasti virs plienu (ar „A” apzīmētā vietā) un droši vien ierakti jaunākos laikos. Z nogāzē ar „B” apzīmētā vietā atrastas kāda vēsturisku laiku kapa paliekas ar piedevām, br. riņķa rakstu un monētu (P. V. 18366, 67). Izrakumos nav izdevies noskaidrot Baznīcas kalna pirmatnējo uzdevumu, iespējams, ka tas bijis tautas sapulcēm nozīmēta elku vieta, par ko liecinātu plienakmeņiem nosegtā slidenā glūda. (Ed. Šturms. Pārskats par arheoloģiskajiem izrakumiem Matkules Baznīcas kalnā. 1937. g.)

2) Tūrisma ceļvežos, kas aicina apmeklēt Kurzemes Šveici, vienmēr tiek minēts Matkules Buses pilskalns, kas ir viens no skaistākajiem Kurzemes pilskalniem gleznos Imulas krastos. Uz dienvidiem no pilskalna tieši Imulas krastā atrodas apkārtnē labi norobežots, ap 7 m augsts kokiem noaudzis kalns. Jau 1869. gadā vācbaltiešu senvēsturnieks A. Bīlenšteins, aprakstot Matkules Baznīckalnu, secināja, ka tajā nekad nav atradusies kristiešu baznīca un ka Matkules Baznīckalns uzskatāms par Kurzemei raksturīgo elku kalnu. No vēlākiem laikiem ir ziņas, ka kalnā vai tā tuvumā uzietas arī senlietas. 1937. gadā E. Šturma izdarītajos izrakumos konstatēts, ka Matkules Baznīckalna virsotne zem velēnas kārtas noklāta ar sīkiem plienakmeņiem un to šķembām. Tie bija likti uz zilās glūdas kārtas. Virs akmeņiem atrada tikai dažus dzīvnieku kaulus, kas, domājams, ierakti zemē jaunākos laikos, bet Baznīckalna ziemeļu nogāzē uzgāja viduslaikos apglabāta cilvēka, šķiet, sievietes kapu. Par Matkules Baznīckalnu nav zināmas teikas un nostāsti. Tomēr mākslīgi izliktā kalna virsma, tā zīmīgais nosaukums un tuvums pilskalnam ar senpilsētu un kapulaukam liecina, ka Matkules Baznīckalns varēja būt sena kulta un tautas pulcēšanās vieta. (J. Urtāns. Latvijas senās svētnīcas. – Rīga, 1993., 25.–27. lpp.)